

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 13C/366/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5112230362
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 02. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Svediaková
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2013:5112230362.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žilina v konaní pred samosudkyňou JUDr. Beátou Svediakovou v právnej veci navrhovateľa: BL Telecom debt, s. r. o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 45 535 108, právne zastúpený advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom Šoltésovej 14, 811 08 Bratislava, IČO: 36 862 711, proti odporcovi: N. Q., I.. XX.X.XXXX, Z. XXX XX O. L. XXX, Š. T. M., o zaplatenie 214,15 eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .

Určuje, že zmluvná podmienka v dodatku k zmluve o pripojení č. MT GSM 911197600 zo dňa 20.7.2006 v článku 4: „V prípade porušenia zmluvných povinností zo strany Účastníka (najmä hoci ktorej povinnosti uvedenej v bode 1 písm. b) alebo v bode 2 alebo v bode 3 tohto Dodatku alebo v článku 3 bod 3.6. Všeobecných podmienok alebo v článku 5 bod 5.2. písm. a) až c) Všeobecných podmienok) a následného vypojenia SIM karty zo strany Podniku, je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku.“, je ako neprijateľná n e p l a t n á .

Odporcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Návrhom zo dňa 4.9.2012 sa navrhovateľ domáhal rozhodnutia, ktorým by súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 214,15 eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 214,15 eur od 6.9.2009 do zaplatenia a trovy konania spočívajúce v zaplatenom súdnom poplatku a trovách právneho zastúpenia. Návrh odôvodnil tým, že dňa 16.12.2011 spoločnosť Slovak Telekom, a. s., so sídlom Karadžičova 10, 825 13, IČO: 35 763 469, ako postupca na strane jednej (ďalej len „právny predchodca“) a navrhovateľ ako postupník na strane druhej uzavreli zmluvu o postúpení pohľadávok, predmetom ktorej bol odplatný prevod pohľadávok navrhovateľa uvedených v prílohe zmluvy vrátane pohľadávky voči odporcovi. Odporca uzavrel s právnym predchodcom navrhovateľa ako poskytovateľom v zmysle § 43 zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách (ďalej len „ZEK“) Zmluvu o pripojení, predmetom ktorej bolo poskytovanie elektronickej komunikačnej služby právnym predchodcom navrhovateľa (ako podnikom v zmysle § 4 ods. 8 ZEK) odporcovi (ako účastníkovi v zmysle § 5 ods. 7 ZEK). Odporca sa zaviazal riadne odoberať službu a platiť za ňu riadne a včas poplatky dohodnuté v aktuálnom Cenníku podľa zvoleného programu služieb a dodržiavať svoje povinnosti v súlade so Zmluvou o pripojení a Všeobecnými podmienkami. Povinnosťou odporcu bolo v prípade nedodržania zmluvných povinností voči právnemu predchodcovi navrhovateľa uhradiť zmluvnú pokutu, ktorej výška bola dohodnutá v Zmluve o pripojení/Dodatku. Účelom dojednania o zmluvnej pokute bolo naplnenie funkcie zmluvnej pokuty ako paušalizovanej náhrady škody na strane právneho predchodcu navrhovateľa, ktorá mu vznikne v dôsledku nesplnenia záväzku odporcu zotrvať počas

vymedzenej doby viazanosti v zmluvnom vzťahu s právnym predchodcom navrhovateľa, odporca je teda sankcionovaný za to, že nedodržel konkrétne určené povinnosti, ktoré mu vyplývali zo Zmluvy o pripojení, resp. Dodatku k Zmluve o pripojení a Všeobecných podmienok, v dôsledku čoho musela byť jeho SIM karta/koncové zariadenie vypojené z prevádzky (došlo k prerušeniu poskytovania služieb poskytovaných prostredníctvom SIM karty/koncového zariadenia odporcovi). Keby odporca splnil svoju povinnosť riadne a včas uhrádzať cenu za poskytnuté služby, tak by prostredníctvom týchto platieb po dobu viazanosti postupne splnil svoj záväzok, ktorému zodpovedal protizáväzok právneho predchodcu navrhovateľa zabezpečiť odporcovi mobilný telefón/koncové zariadenie za zľavnenú cenu. Navrhovateľ vystavil odporcovi faktúru č. 7907472575 splatnú dňa 5.9.2009 znejúcu na sumu 214,15 eur. Odporca svoju pohľadávku navrhovateľovi neuhradil a dostal sa do omeškania s platením svojho finančného dlhu.

Odporca sa v priebehu konania k návrhu nevyjadril.

Podľa § 115a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pojednávanie nie je potrebné nariaďovať ani v drobných sporoch.

S poukazom na ust. § 156 ods. 3 OSP súd oznámil čas a miesto verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu na deň 19.2.2013 a vo veci rozhodol rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania.

Dokazovanie súd vykonal oboznámením sa s predloženými listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spisovom materiáli, a to so zmluvou o pripojení zo dňa 20.7.2006 s pripojeným Dodatkom, faktúrou č. 7907472575 vystavenou dňa 15.8.2009, Všeobecnými podmienkami poskytovania verejných elektronických komunikačných dátových služieb spoločnosti T-mobile Slovensko, a. s., ako aj nahliadnutím do registra správy súdu 1SprV/118/2012, kde bola registrovaná zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 6.12.2011 a plnomocenstvo pre právneho zástupcu navrhovateľa.

Na základe vykonaného dokazovania mal súd za nesporne preukázané, že medzi spoločnosťou T-mobile Slovensko, a. s. (právnym predchodcom spoločnosti Slovak Telekom, a. s., so sídlom Karadžičova 10, 825 13 Bratislava, IČO: 35 763 469), a odporcom bola dňa 20.7.2006 uzavretá zmluva o pripojení s Dodatkom, pričom neoddeliteľnou súčasťou zmluvy boli Všeobecné podmienky poskytovania verejných elektronických komunikačných dátových služieb spoločnosti T-mobile Slovensko, a. s..

Predmetom Zmluvy o pripojení v spojení s Dodatkom bolo poskytovanie elektronickej komunikačnej služby spoločnosťou T-mobile Slovensko, a. s., súčasne bol odporcovi poskytnutý mobilný telefón značky Nokia 6020 za kúpnu cenu 1,- Sk (0,03 eur).

V bode 1 písm. b) Dodatku sa odporca zaviazal, že bude riadne a včas platiť cenu služieb podľa zvoleného programu služieb a dodržiavať svoje povinnosti v súlade so zmluvou o pripojení, Všeobecnými podmienkami, platným Cenníkom služieb a Dodatkom.

V bode 2 Dodatku sa odporca zaviazal, že po dobu 24 mesiacov od dátumu uzavretia dodatku (doba viazanosti) nepožiada o vypojenie SIM karty z prevádzky a že sa nedopustí takého konania a ani neumožní také konanie, na základe ktorého by spoločnosti T-Mobile Slovensko, a. s. vzniklo právo zrušiť zmluvu o pripojení odstúpením od nej alebo právo vypovedať Zmluvu o pripojení z dôvodov porušenia povinnosti zo strany odporcu, pričom za žiadosť o vypojenie SIM karty z prevádzky sa považuje najmä výpoveď zmluvy o pripojení zo strany odporcu, žiadosť o jej vypojenie v prípade straty alebo krádeže SIM karty, ako aj odstúpenie odporcu od zmluvy o pripojení z iného dôvodu, než je porušenie povinností na strane spoločnosti T-Mobile Slovensko, a. s..

V bode 3 dodatku sa odporca zaviazal, že po dobu viazanosti 24 mesiacov nepožiada o aktiváciu alebo zmenu programu služieb na program služieb s nižším mesačným poplatkom, ako má minimálny program služieb „55Viac“, ktorý si účastníci dohodli.

V bode 4 dodatku sa zmluvné strany dohodli, že v prípade porušenia zmluvných povinností odporcom (najmä hociktorej povinnosti uvedenej v bode 1 písm. b), v bode 2, 3 alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a) až c) Všeobecných podmienok) a následného vypojenia SIM karty zo strany podniku, je odporca povinný uhradiť spoločnosti T-Mobile Slovensko, a. s. zmluvnú pokutu vo výške 7.500,-Sk (248,95 eur).

Spoločnosť T-mobile Slovensko, a. s. vystavila dňa 15.8.2009 odporcovi faktúru na zaplatenie sumy 248,95 eur (zmluvnej pokuty) s dátumom splatnosti 5.9.2009.

Dňa 6.12.2011 spoločnosť Slovak Telekom, a. s., so sídlom Karadžičova 10, 825 13, IČO: 35 763 469, ako postupca na strane jednej a navrhovateľ ako postupník na strane druhej uzavreli zmluvu o postúpení pohľadávok, predmetom ktorej bol odplatný prevod pohľadávok uvedených v prílohe zmluvy vrátane pohľadávky voči odporcovi, ktorej zaplatenie je predmetom tohto konania.

Odporca žalovanú sumu 214,15 eur, tak ako bola uplatnená v návrhu na začatie konania, navrhovateľovi dosiaľ neuhradil.

Podľa § 44 ods. 1 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách (účinnosť nadobudol dňa 1.11.2011): Zmluvou o poskytovaní verejných služieb sa podnik zaväzuje účastníkovi zriadiť potrebné pripojenie k verejnej sieti alebo poskytovať príslušné služby. Podnik môže vydať všeobecné podmienky a cenník, ktoré sú súčasťou zmluvy. Zmluva o poskytovaní verejných služieb je písomná; to neplatí pre predplatené služby, poskytovanie služieb prostredníctvom verejných telefónnych automatov a iných verejných prístupových bodov. Písomnú zmluvu o poskytovaní verejných služieb je možné meniť aj inou ako písomnou formou, ak sa na tom zmluvné strany dohodnú; to neplatí pre záväzky účastníka, ktoré podľa Občianskeho zákonníka možno dojednať len v písomnej forme.

Podľa § 78 ods. 9 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách: Zmluvy o pripojení podľa doterajších predpisov sú zmluvami o poskytovaní verejných služieb podľa tohto zákona.

Podľa § 43 ods. 1 zák. č. 610/2003 Z. z. (účinného v čase uzatvorenia zmluvy): Zmluvou o pripojení sa podnik zaväzuje účastníkovi zriadiť potrebný prístup verejnej telefónnej siete alebo k inej verejnej sieti a sprístupniť súvisiace služby. Súčasťou zmluvy sú všeobecné podmienky a tarifa.

Podľa § 42 ods. 1 písm. a) zák. č. 610/2003 Z. z.: Podnik má právo na zaplatenie ceny za poskytnutú verejnú službu podľa tarify, ak jej vyúčtovanie doručil účastníkovi najneskôr do 3 mesiacov od posledného dňa zúčtovacieho obdobia; to neplatí pri vyúčtovaní predplatených služieb.

Podľa § 42 ods. 4 písm. b) zák. č. 610/2003 Z. z.: Účastník je povinný platiť cenu za poskytnutú verejnú službu podľa zmluvy o pripojení a podľa tarify, a ak to povaha služby umožňuje, až na základe predloženia dokladu o vyúčtovaní.

Podľa § 43 ods. 5 písm. b) zák. č. 610/2003 Z. z.: Podnik môže odstúpiť od zmluvy o pripojení, ak účastník nezaplatil cenu za poskytnutú službu ani do 45 dní po dni splatnosti.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka: Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 41 Občianskeho zákonníka: Ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

Podľa § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka: Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu, ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka: Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 53a Občianskeho zákonníka: (1) Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa. (2) Ak sa rozhodnutie súdu podľa odseku 1 týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v odseku 1 v rozsahu tejto časti.

Podľa § 524 Občianskeho zákonníka: 1) Veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému. 2) S postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

Podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka: Postúpenie pohľadávky je povinný postupca bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkovi. Dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi.

Podľa § 544 Občianskeho zákonníka: 1) Ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda. 2) Zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia.

Podľa § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka: Dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má právo veriteľ požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa zákona povinný platiť poplatok z omeškania, výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka: (1) Výška úrokov z omeškania je o 8 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. (2) Ak sa počas trvania omeškania zmení základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky a ak je to pre veriteľa výhodnejšie, výška úrokov z omeškania je o 7 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu príslušného kalendárneho polroka, v ktorom trvá omeškanie; táto základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky sa použije počas celého tohto polroka.

Súd návrh navrhovateľa zamietol a určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4 Dodatku k Zmluve o pripojení zo dňa 20.7.2006 z nasledovných dôvodov:

Citované ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že predovšetkým spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom od ktorého očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a oproti spotrebiteľovi so znalosťou ponúkaného tovaru

a služieb, čo zodpovedá poctivému prístupu v podnikaní. Pokiaľ dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a táto je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná.

Ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné (uznesenie IV.ÚS 55/2011). Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, neslušné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa, a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka). Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Spotrebiteľ z povahy vecí v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často, vzhľadom na ich právnický jazyk a ich rozsiahlosť nemá možnosť či už ich vôbec prečítať, resp. pochopiť ich obsah. Ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv (v aplikačnej praxi súdov sa používa aj pojem typová, štandardná, adhézna zmluva), ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

V prejednávanej veci je predmetom konania len zaplatenie zmluvnej pokuty vyplývajúcej z Dodatku k Zmluve o pripojení (resp. aktuálne podľa novej právnej úpravy podľa cit. zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách už k zmluvám o poskytovaní verejných služieb), ktorá je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou a vzťahujú sa na ňu ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ako vyplýva z § 544 Občianskeho zákonníka, účastníci si môžu pre prípad porušenia povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je povinný zaplatiť účastník pre prípad porušenia povinností plynúcich zo zmluvy. Zmluvná pokuta je jedným zo zabezpečovacích prostriedkov a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Dojednanie výšky zmluvnej pokuty, či spôsobu jej určenia je vecou účastníkov. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, nemôže však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v § 3 Občianskeho zákonníka, a teda nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi.

V danom prípade navrhovateľ zmluvnou pokutou zabezpečoval poskytnutie telekomunikačného zariadenia Nokia 6020 za cenu 1,- Sk (0,03 eur) (so zľavou z kúpnej ceny), pričom zmluvná pokuta v danom prípade predstavovala sumu 7.500,- Sk (248,95 eur) (Dodatok k zmluve o pripojení).

Predmetné dojednania o zmluvnej pokute podľa názoru súdu predstavuje neprimerané zvýhodnenie poskytovateľa služieb na úkor odporcu. Takto dojednaná zmluvná pokuta zaväzovala odporcu (a aj ostatných spotrebiteľov) na jej zaplatenie v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti, t. j. 24 mesiacov, a to aj v prípade, ak si účastník zmluvy plnil svoju povinnosť odoberať služby poskytované operátorom a riadne platil ich úhradu až do doby krátko pred uplynutím doby viazanosti, pričom v prípade nezaplatenia poslednej úhrady by mal povinnosť taktiež zaplatiť zmluvnú pokutu v plnej výške. V tomto smere dodávateľ služby vôbec nerozlišuje medzi prípadmi, keď spotrebiteľ ukončí zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a medzi prípadom, keď spotrebiteľ ukončí zmluvu na začiatku doby viazanosti. V oboch prípadoch je spotrebiteľ viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty, čo je potrebné považovať za neprijateľné. Ustanovenie § 544 a 545a Občianskeho zákonníka nevylučuje možnosť dojednania zmluvnej pokuty za omeškanie s platením peňažného záväzku. Umožňuje však dojednanie, ktorým výšku zmluvnej pokuty je možné vyjadriť aj percentuálnou čiastkou v závislosti na dĺžke doby porušenia povinností. Súd nevidel však riešenie len v čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty a je aj problematické nastaviť výšku zmluvnej pokuty, aby plnila význam pre dodávateľa a nepoškodzovala spotrebiteľa.

Dojednanie zmluvnej pokuty vzhľadom na dobu viazanosti však nie je jediným problémom takéhoto dojednania. Ďalším aspektom, ktorý je nutné brať do úvahy, je existencia hrubého nepomeru vzájomných plnení zmluvných strán a ich vzájomných práv a povinností.

Výkon (realizáciu) subjektívnych práv vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov možno vnímať ako právo každého správať sa (konať či nekonať) spôsobom, ktorý mu umožňuje zákon alebo ktorý vyplýva

zo zmluvy či z rozhodnutia štátneho orgánu, a možnosť domáhať sa svojich práv. Výkon práv a povinností však nemožno chápať absolútne a neobmedzene. Hranice aplikácie právneho princípu "zmluvnej voľnosti" v oblasti záväzkových vzťahov sú dané kogentnými ustanoveniami zákona a dobrými mravmi.

Dobré mravy, s ohľadom na ich zapracovanie v civilnom kódexe medzi základnými princípmi (§ 3 OZ), ako aj v časti týkajúcej sa platnosti právnych úkonov (§ 39 OZ), predstavujú, popri kogentných zákonných ustanoveniach jeden z limitov, teda ohraničení autonómie právnych subjektov v súkromnom práve, a mali by plniť funkciu „poslednej záruky“ pri realizácii princípu spravodlivosti v práve.

Podstatou väčšiny prípadov rozporu s dobrými mravmi v záväzkových vzťahoch je neprimeranosť konkrétneho dojednaní, spočívajúca najmä v hrubom nepomere, či už vzájomných plnení zmluvných strán navzájom, alebo práv a povinností jednej zmluvnej strany. Rozpor s dobrými mravmi predstavuje také konanie, ktoré je zjavne právne neprijateľné, pretože je z hľadiska oprávnených záujmov strán a spoločnosti hrubo nevyvážené.

Na zistenie hrubého nepomeru treba vychádzať z objektívnej, t. j. relevantnej trhovej hodnoty vzájomných plnení, nie zo subjektívneho ohodnotenia plnení zmluvnými stranami. Celkový hrubý nepomer vzájomných plnení nemusia spôsobiť iba kvantitatívne faktory, ako je hodnota plnení alebo úroky, ale aj stanovené neprimerané podmienky v prospech veriteľa a v neprospech dlžníka. Už samotná existencia hrubého nepomeru, bez ohľadu na pohnútky účastníkov zmluvného vzťahu, teda objektívne, sama o sebe spôsobuje rozpor s dobrými mravmi.

Pre chýbajúce zákonné vymedzenie pojmu dobrých mravov v slovenskej právnej praxi a tým ich zdanlivej právnej nepostihnuteľnosti dochádza často k zneužívaniu tohto právneho princípu, čo je zreteľné predovšetkým v oblasti záväzkov na poskytnutie peňažných plnení (najmä pri pôžičkách, úveroch, ale aj inomínatných či zmiešaných zmluvách) a pri ich zabezpečení. Výklad "zmluvnej voľnosti", podľa ktorého je dovolené čokoľvek, čo si zmluvné strany v právnom úkone dohodnú, je však v iných, nám blízkych právnych poriadkoch právne veľmi účinne postihnuteľný rozpracovanou a do značnej miery ujasnenou problematikou dobrých mravov predovšetkým vďaka účinnej a právne fundovanej súdnej rozhodovacej praxi a ustálenej judikatúre. V tomto zmysle sú aj slovenské súdy povinné vykladať zákony eurokonformne a pristupovať k dnes aktuálnym otázkam spotrebiteľského práva s osobitným akcentom.

Súd týmto rozhodnutím žiadnym spôsobom neospravedlňuje správanie dlžníkov, ktorí si neplnia svoje povinnosti a dodatočne pri uvedomení si dôsledkov hľadajú korektné alebo nekorektné spôsoby, ako sa dôsledkom vyhnúť. Je však nutné prihliadať aj na fakt, že dodávateľ služieb (právny predchodca navrhovateľa) tým, ako vo formulárovej zmluve naformuloval dojednanie o zmluvnej pokute, zneužil svoje postavenie silnejšieho subjektu v danom právnom vzťahu a snažil sa sám vyvolať tieseň odporcu, čo je pri postavení odporcu ako spotrebiteľa v tomto právnom vzťahu neprijateľné.

Evidentná prítomnosť hrubého nepomeru spočíva v tomto prípade v existencii neprimeranej podmienky v prospech veriteľa a v neprospech dlžníka spočívajúcej v dojednanej zmluvnej pokute počas celej doby viazanosti bez ohľadu na ďalšie okolnosti - ako už bolo spomínané, pri takomto dojednaní zmluvnej pokuty vôbec neboli rozlíšené prípady, ak by spotrebiteľ ukončil zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a prípady, keď spotrebiteľ ukončí zmluvu na začiatku doby viazanosti, ale v oboch prípadoch je spotrebiteľ viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty.

Dôležitú rolu pri rozhodnutí súdu zohráva však nielen časové hľadisko (moment, kedy došlo k omeškaniu odporcu a k tomu naviazanému vzniku nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty), ale aj posúdenie kvantitatívnych faktorov (napr. otázka, so zaplatením akej sumy sa vlastne odporca dostal do omeškania a aký je pomer tejto výšky k dohodnutej zmluvnej pokute).

Tu je potrebné hneď na úvod zdôrazniť, že nárok na predmetnú zmluvnú pokutu bol časovo obmedzený dobou 24 mesiacov od dátumu uzavretia zmluvy, t. j. v tomto období muselo dôjsť zo strany odporcu k porušeniu povinnosti, na ktoré sa zmluvná pokuta viazala. Navrhovateľ ale nijakým spôsobom nepreukázal, že by zo strany odporcu došlo k takému kvalifikovanému porušeniu povinností v období viazanosti, vôbec teda nie je zrejmé, so zaplatením akej sumy a kedy presne sa dostal odporca do

omeškania počas doby viazanosti. Je nedostačujúce len samotné tvrdenie navrhovateľa, že zo strany odporcu došlo k porušeniu jeho povinnosti riadne a včas uhrádzať cenu za poskytnuté služby. Súd vôbec nemal preukázať, že by k takejto situácii skutočne aj došlo.

Je potrebné dôsledne rozlišovať situáciu, keď sa odporca dostane do omeškania so splácaním platieb za služby počas doby viazanosti, a naproti tomu situáciu, že až za takéto porušenie povinností nastupuje ako následok nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty.

Na to, aby súd mohol priznať navrhovateľom uplatňovaný nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, musí mať najprv bezpochyby preukázané, že odporca vôbec porušil povinnosť riadne a včas splácať vyfakturované sumy za služby v zmysle zmluvy. Navrhovateľ však v tomto smere neunesol dôkazné bremeno.

Na druhej strane, ak by aj navrhovateľ riadne preukázal, že odporca porušil tieto svoje povinnosti v zmysle zmluvy o pripojení, následne by súd pristúpil k posúdeniu prípadnej existencie hrubého nepomeru aj zo spomínaného kvantitatívneho hľadiska (pomer výšky nezaplatených faktúr za služby a výšky zmluvnej pokuty). Takto však nebolo možné vôbec toto hľadisko preskúmať, keďže navrhovateľ ani len nepreukázal, že by mu vôbec vznikol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty v dôsledku správania sa odporcu v dobe viazanosti.

Pre úplnosť ešte súd poukazuje aj na znenie rozsudku Krajského súdu Prešov z 24. apríla 2012, sp. zn. 6Co 91/2011.

V uvedenom spore išlo o v podstate analogický návrh, v ktorom si telekomunikačný operátor uplatňoval nárok na zaplatenie 81,61 eur ako ceny za využitie telekomunikačných služieb z dvoch zmlúv a na zaplatenie dvoch zmluvných pokút 785,42 eur, spolu 867,03 eur.

Okresný súd Prešov ako súd prvostupňový uložil odporcovi zaplatiť za využité služby 81,61 eur (hovory). Plnenie zo zmluvných pokút priznal len čiastočne. Za významné považoval predajné ceny dvoch telefónov (2x 132,44 = 264,88 eur). Nad predajnú cenu považoval prvostupňový súd zmluvné pokuty za neplatné pre rozpor s dobrými mravmi. Návrhu na zaplatenie 867,03 eur tak vyhovel čiastočne v rozsahu 346,49 eur (81,61+264,88) s úrokom z omeškania 8,5 % ročne od 2.10.2008 do zaplatenia, v prevyšujúcej časti návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov nepriznal.

Krajský súd Prešov ako súd odvolací rozsudkom z 24. apríla 2012, sp. zn. 6Co 91/2011 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že sa žaloba o zmluvné pokuty ako absolútne neplatné v celom rozsahu zamietla.

Ustanovenie § 53a ods. 1 OZ zakazuje dodávateľovi používať zmluvnú podmienku, ktorá bola právoplatne súdom vyhlásená za neprijateľnú. Takáto zmluvná podmienka je neplatná (§ 53 ods. 5 OZ; absolútna neplatnosť). Jej ďalším používaním dodávateľ vytvára protiprávny stav navyše zákonom explicitne zakázaný a priznanie plnenia z takejto zmluvnej podmienky je v priamom rozpore so zákonom. Ak by súd priznal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, išlo by o tolerovanie pokračujúceho protiprávneho stavu zo strany súdu a popieranie vysokého záujmu EÚ a práva EÚ na ochrane práv spotrebiteľa. Zákaz používania vychádzajúci z právoplatného rozsudku súdu sa pritom týka celého textu predmetnej zmluvnej pokuty a zmluvnej podmienky ako celku. Súd ako orgán členského štátu EÚ je pri poskytovaní ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami povinný ex offio skúmať, či voči spotrebiteľovi nie je uplatňované plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, a to aj z takej, ktorú súd už skôr judikoval (§ 53a OZ). Plnenie z takejto podmienky navyše vždy zakladá bezdôvodné obohatenie (§ 451 ods. 1 OZ; „z neplatného právneho úkonu“). Pre úplnosť možno dodať, že zmluvnú pokutu uplatňovanú z absolútne neplatného zmluvného dojednania nemožno zmoderovať, pretože tomu bráni jej neplatnosť. Zníženie zmluvnej pokuty podľa všeobecného ustanovenia § 545a OZ sa môže týkať iba platne uzavretej zmluvnej pokuty.

...

Podľa § 142 ods. 1 OSP: Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 151 ods. 1 OSP: O povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Odporca bol v konaní úspešný, avšak náhradu trov konania si neuplatnil, resp. mu žiadne trovy v konaní ani nevznikli, preto mu súd náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom podpísaného súdu ku Krajskému súdu v Žiline.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 OSP), t. j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje, musí byť podpísané a datované, uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstoí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov); ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, pri ktorom vznikla poplatková povinnosť zaplatiť súdne poplatky, trovy trestného konania, pokuty, svedočné, znalečné a iné náklady súdneho konania, vedie sa výkon rozhodnutia z úradnej moci (zákon č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov).